

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

**VANTAAN KAUPUNGIN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
EDUSKUNNALLE VARHAISKASVATUKSEN ASIAKASMAKSULAIKSI SEKÄ LAEIKSI
VARHAISKASVATUSLAIN 13 §:N JA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON
ASIAKASMAKSUISTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA**

Vantaa kaupunki pitää myönteisenä, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskeva lainsäädäntö irrotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetusta laista omaksi laiksi. Luonnos hallituksen esityksestä on pääosin selkeä.

Vantaa kunnallisissa varhaiskasvatuspalveluissa on yhteensä 10717 lasta. Korkeinta asiakasmaksua maksetaan yhteensä 2304 lapsesta (21,5 %). Asiakasmaksua ei peritä lainkaan yhteensä 1998 lapsesta (18,6 %). Asiakasmaksutuotot vuodelle 2015 olivat 17 405 000 euroa.

HALUAMME NOSTAA LAUSUNNOSSAMME ESILLE SEURAAVAT ASIAT:

Vantaa pitää hyvänä ratkaisuna, että hallituksen esityksessä on säilytetty ns. nollamaksuluokka. Nollamaksuluokan säilyttäminen varmistaa sen, että myös heikommassa taloudellisessa tilanteessa olevat perheet käyttävät varhaiskasvatuspalveluita.

Yksinhuoltajaperheiden ja pienituloisten huomioiminen asiakasmaksujen määrätymisessä on positiivinen ja kannatettava asia. Asia on perusteltu lakiesityksessä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Vantaa pitää varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain 8 §:n sisarusalennuksen laajentamista kaikkiin maksuluokkiin tasa-arvoistavana ja kuntalaisten yhdenmukaista kohtelua korostavana ratkaisuna. Sisarusalennus vähentää luonnollisesti kaupungin maksutuottoa. Sisarusalennuksen laskeminen kaikille sisarusperheille kaikissa tuloluokissa edellyttää muutostyötä asiakasohjausjärjestelmään.

Enimmäismaksun korottamista indeksikorotuksen jälkeisestä 290 eurosta 354 euroon Vantaa pitää korkeana, joskin esillä olleista maksutuoton lisäämistä tavoittelevista vaihtoehtoista parhaimpana. Tulorajat enimmäismaksuille ovat Vantaan näkemyksen mukaan kuitenkin liian matalia. Esimerkiksi 4-henkinen perhe maksaa korkeinta asiakasmaksua jo yhteensä 6111 euron

9.2.2016

bruttokuukausituloilla. 6111 euron bruttotuloista verotuksen jälkeen käteen jäävästä osuudesta kahden lapsen varhaiskasvatusmaksut ovat 672 euroa kuukaudessa ja vuodessa 7399 euroa. Yhden huoltajan perheissä tulorajat sen sijaan ovat nykytasoon verrattuna kohtuullisemmalla tasolla.

Vantaalla korkeimman asiakasmaksun nostamisen arvioidaan kasvattavan tulokertymää vuodessa enintään 1 570 406 euroa. Koska tulotietoja ei ole käytettävissä korkeimmassa maksuluokassa olevien osalta, laskennassa on oletettu, että 80 % nykyistä korkeinta varhaiskasvatuksen asiakasmaksua maksavat olisi ylimmässä maksuluokassa.

Lausunnossa on esitetty, että 20 h/vkossa tapahtuva varhaiskasvatus hinnoitellaan maksamaan 60 % kokoaikaisesta varhaiskasvatuksen maksusta. Vantaa pitää tätä maksua korkeana. Varhaiskasvatuksen 20 h/vko hinnoittelussa 40 % tai vaihtoehtoisesti 50 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta toimisi asiakkaita motivoivana ja kannustavana tekijänä. Siirtymä 20 h/vko varhaiskasvatukseen on joidenkin vanhempien toiveiden vastainen. Vantaalla nykyisin alle 5 tuntia kestävä päivittäinen varhaiskasvatus maksaa perheille 60 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta.

Vantaalla muutoksen kokoaikaisesta varhaiskasvatuksessa 20 h/vko varhaiskasvatukseen arvioidaan koskevan noin 410 lasta. Taloudellisia vaikutusten arviointia vaikeuttaa muutoksen kohteena olevien asiakkaiden maksujen sijoittuminen eri tuloluokkiin. Vantaalla vaikutus tulokertymään on noin -308 520 euroa vuodessa, jos asiakasmaksu on 60 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta. Asiakasmaksun ollessa 50 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta vaikutukset tulokertymään olisivat noin -493 632 euroa vuodessa ja 40 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta vaikutukset tulokertymään noin -604 699 euroa vuodessa.

Vantaalla ero maksuttoman pedagogisen kerhotoiminnan (enintään 15 h/vko) ja luonnoksessa esitellyn enimmillään 212 euroa kuukaudessa maksavan enintään 20 h/vko varhaiskasvatuksen välillä on perheille taloudellisesti merkittävä. Maksuttomaan kerhotoimintaan osallistuvien lasten perheet säilyttävät lisäksi oikeuden kotihoidon tuen kuntalisään 215 euroa kuukaudessa, jos perheessä on alle 1 v 5 kk ikäinen lapsi. Varhaiskasvatukseen 20 h/vko osallistuvien perheet eivät ole oikeutettuja kuntalisään. Talousvaikutusten ennakoidaan lisäävän siirtymää maksuttomaan pedagogiseen kerhotoimintaan.

Vantaa pitää tärkeänä, että asiakasmaksulain perusteluosassa on linjattu asiakasmaksupäätöksen lapsikohtaisuus. Mikäli lapsen vanhemmat asuvat erillään, tulee varhaiskasvatuksen osalta tehdä vain yksi päätös. Esitys on ristiriidassa hyväksytyn Varhaiskasvatuslain perusteluosan kanssa, jossa

9.2.2016

todetaan, että tarvittaessa huoltajille tulee tehdä erilliset hallintopäätökset silloin, kun lapsi tarvitsee vuoroviikoin kokoaikaista varhaiskasvatusta lähivanhemman varhaiskasvatusoikeuden ollessa 20 h/vko. Erilliset hallintopäätökset edellyttäisivät kahta asiakasmaksupäätöstä, jota Vantaalla ei ole mahdollista toteuttaa nykyisessä asiakasohjausjärjestelmässä ja joka lisäisi hallinnollista työtä.

Vantaa pitää tärkeänä lakiluonnoksessa esitettyä siirtymäaikaa, joka mahdollistaa kaupungille asiakasohjausjärjestelmän edellyttämien muutosten valmistelun. Toisaalta turvautuminen siirtymäaikaan tarkoittaa asiakasmaksujen määrittelyn osalta sitä, että asiakkaiden maksuja muutetaan vuoden 2016 aikana kaksi eri kertaa indeksimuutoksen ja asiakasmaksulain tuomien muutosten vuoksi. Hallinnollisen työn lisäyksen lisäksi vuosi 2016 näyttäytyy kokoaikaisen varhaiskasvatuksen asiakkaalle kolmena eri hintana yhdestä ja samasta palvelusta.

LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ

Vantaan kaupunki pitää myönteisenä, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskeva lainsäädäntö irrotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetusta laista omaksi laiksi.

Nollamaksuluokan säilyttäminen on edellytys, jotta myös vaikeimmassa taloudellisessa tilanteessa olevat perheet käyttävät varhaiskasvatuspalveluita.

Yksinhuoltajaperheiden ja pienituloisten huomioiminen asiakasmaksujen määräytymisessä on positiivinen ja kannatettava asia.

Sisarusalennuksen laajentaminen kaikkiin maksuluokkiin on tasa-arvoistava ja kuntalaisten yhdenmukaista kohtelua korostava. Sisarusalennus vähentää luonnollisesti kaupungin maksutuottoa.

Enimmäismaksun korottamista 290 eurosta 354 euroon Vantaa pitää korkeana, mutta esillä olleista maksutuoton lisäämistä tavoittelevista vaihtoehdoista parhaimpana. Tulorajat enimmäismaksuille ovat Vantaan näkemyksen mukaan kuitenkin liian matalia.

Enintään 20 tuntia viikossa tapahtuvan varhaiskasvatuksen hinnoittelu 60 %:iin kokopäivähoidon maksusta on korkea. Hinnoittelussa 50 % tai 40 % kokoaikaisen varhaiskasvatuksen maksusta toimisi asiakkaita motivoivana ja kannustavana tekijänä.

Vantaa pitää tärkeänä, että asiakasmaksulain perusteluosassa on määritelty asiakasmaksupäätöksen lapsikohtaisuus. Mikäli lapsen vanhemmat asuvat erillään, tehdään varhaiskasvatuksen osalta kuitenkin vain yksi päätös.

Vantaa pitää tärkeänä lakiluonnoksessa esitettyä siirtymäaika, joka mahdollistaa kaupungille asiakasohjausjärjestelmän edellyttämien muutosten valmistelun. Siirtymäaika tarkoittaa asiakasmaksujen määrittelyn osalta sitä, että asiakkaiden maksuja muutetaan vuoden 2016 aikana kaksi eri kertaa indeksimuutoksen ja asiakasmaksulain tuomien muutosten vuoksi.